

balističkih borbenih kaciga koje osim hrvatskih vojnika nose i sigurnosne snage četrdesetak zemalja te pripadnici pojedinih mirovnih misija UN-a. Skladna i složna obitelj i njegov neprocjenjivi društveni angažman uspješno se ostvaruju i sigurno nastavljaju, što sve koji ga poznaju i s njime surađuju, a njega samoga najviše, ispunjava zadovoljstvom, radošću i zahvalnošću.

Nagrada Menadžer godine – mala poduzeća: Vitomir Klasić, direktor tvrtke *Ivanićplast* d.o.o.

Vitomir KLASIĆ

Vitomir Klasić, direktor tvrtke *Ivanićplast* d.o.o., rođen je 6. siječnja 1957. godine u Novoselcu. Po zvanju je diplomirani ekonomist, a poslovnu karijeru započeo je davne 1977. Od 1986. do 1993. godine bio je rukovoditelj komercijale pa generalni direktor tvrtke *Ivanićplast* d.d. Godine 1992. zajedno sa suprugom osniva vlastito poduzeće, koje se od 2003. godine specijalizirano bavi

proizvodnjom tepiha za potrebe automobilske industrije.

Na poziv *Fonda za privatizaciju RH* 1999. godine vraća se u *Ivanićplast* kao krizni menadžer. Tijekom iduće tri godine sanira poslovanje i provodi cjelovit i uspješan program operativnoga, kadrovske i organizacijske restrukturiranja, što je stvorilo pretpostavke za dokapitalizaciju. Na javnom natječaju njegova tvrtka *Tival* d.o.o. kupila je 100-postotni udio u tvrtki *Ivanićplast* i od tada V. Klasić vodi poslove društva kao gene-

ralni direktor. Pod njegovom upravom tvornica je potpuno promijenila proizvodni program i specijalizirala se za proizvodnju antibakterijskih duromernih WC-sjedala. Zahvaljujući dobro osmišljenom marketingu i ulaganjima u razvoj vlastita *branda Bello*, *Ivanićplast* d.o.o. u manje od deset godina pozicionirao se kao jedan od deset najboljih i najvećih europskih proizvođača ovoga tehnički, kvalitativno i dizajnerski specifičnog programa. Danas zapošljava 80-ak radnika u tri smjene, a svoje proizvode izvozi u 12 zemalja, od toga oko 80 % (ili više od 320 000 komada WC-sjedala) na zahtjevna zapadna tržišta.

Osim usredotočenosti na kvalitetu proizvoda i popratnih usluga *Ivanićplast* d.o.o. kontinuirano ulaže u unapređenje procesa i povećanje učinkovitosti poslovanja te na temelju te poslovne orijentacije uspješno konkurira na domaćem i stranom tržištu. Profesionalna biografija i poduzetnička praksa V. Klasića zorno potvrđuju kako se u relativno kratkom roku iz posrnulog poduzeća može, s manje-više istim proizvodnim i kadrovskim resursima, razviti uspješan posao i doći do liderske pozicije na izabranom tržištu.

Time se također nedvosmisleno potvrđuje teza da vrsni menadžeri moraju imati poduzetničke hrabrosti, kao i to da pravi poduzetnici moraju imati dugoročnu viziju i upravljačke sposobnosti kako bi mogli realizirati postavljene ciljeve. Ovaj primjer obiteljskog poduzetništva zorno svjedoči da prije i iza svake priče o poslovnom uspjehu stoje ljudi i da upravo o njihovoj energiji ovisi sudbina svakoga poslovnog pothvata.

Osim angažmana u tvornici V. Klasić aktivan je kao potpredsjednik *Gospodarskog vijeća HGK Komore Zagreb* za Zagrebačku županiju i član je *Upravnog vijeća Udruženja za plastiku i gumu HGK*.

STRUČNI SKUPOVI

V. kongres plastičarske i gumarske industrije središnje Europe

5th Congress of Plastics and Rubber Industry of Central Europe

On 27 and 28 October 2011 the Plastics Industry Congress took place in Warsaw, providing the opportunity to present the results of these industry sectors in Poland.

Uvod

Poljska, tako bliska, a zapravo tako daleka zemlja. Bliska po slavenskim korijenima, nedavnom društvenom sustavu, ali daleka ne samo po kilometraži koja nas dijeli nego i po učinjenome u poboljšanju kvalitete života i rada nakon promjena koji su zahvatile Europu 1989. Članica Europske unije od 2004., Poljska je načinila iskorake u mnogim segmentima, pa tako i u plastičarskoj i gumarskoj industriji, te je danas po količinama prerađene plastike na šestome mjestu u Europi, s velikim izgledima da izbjije na peto. Zahvaljuje to dobrom položaju, obrazovanim kadrovima, nekomplikiranom poslovanju. Zemlja je to privlačna investitorima, jednostavnoga porednog sustava, još uvijek relativno jeftine radne snage.

I dok *Polimeri* kubure s rokovima izlazenja i financiranjem, u Poljskoj djeluju časopisi *Plastics Review*, *Rubber Review* i *Chemical Review*, zasnovani na posve komercijalnim zasadama, koji opskrbljuju plastičarsku, gumarsku i kemijsku industriju stručnim, tehničkim i ekonomskim informacijama s ovoga specifičnog područja. Za polimerijsku znanost, rekli su mi, moraju se brinuti neki drugi. I brine se izvrstan i međunarodno poznat i priznat časopis *Polimery*.

Peti je put održan *Kongres plastičarske i gumarske industrije središnje Europe* (Varšava, 27. i 28. listopada 2011.), koji je okupio oko 250 sudionika na tematskim cjelinama posvećenima poslovanju ovih industrijskih sektora, području proizvodnje materijala te preradbi plastike i kaučukovih smjesa, kao i dodjeli nagrada za dostignuća na ovom polju. Kongres je u prvom redu namijenjen industriji i razmjeni iskustava stručnjaka iz industrije, uz nekoliko izlaganja koja dolaze iz akademske zajednice.

Poljska plastičarska industrija

U Poljskoj se godišnje potroši oko 2,4 milijuna tona plastomera (ili 6,3 % ukupne europske potrošnje). Iako postoje znatni kapaciteti za proizvodnju gotovo svih plastomera, i dalje se oko milijun tona uvozi. Ulaskom u Europsku uniju Poljska je postala zanimljiva stranim investitorima, koji su izgradili kapacitete za proizvodnju automobilskih dijelova, kućanskih aparata i potrošne elektronike, zbog čega je i godišnja potrošnja plastike od ulaska u EU rasla po prosječnoj stopi od 6 %, a i sada je na visokih 5 %. Isto tako razvija se proizvodnja ambalaže, ali i građevinski sektor potaknut financiranjem iz europskih fondova. Najviše se plastike u Poljskoj preradi u ambalažu (oko 45 %), a u potrošnji slijedi građevinarstvo s 24 %, što je usporedivo s ostalim zemljama.

Poljska, za razliku od ostalih europskih zemalja, recesiju nije znatnije osjetila, iako se može govoriti o usporavanju rasta. Troše se zalihe te se odgađaju ili usporavaju neki novi projekti.

Od proizvođača materijala u Poljskoj djeluju *LyondellBasell* (PE-LD/PE-LLD, PE-HD, PP), *Anwill* (PVC), *Indorama* (PET), *Syntos Dwory* (PS-HI, PS-E), *Zakłady Azotowe Tarnow* (PA, POM) i *Rhodia* (PA).

Glavni opskrbljivač proizvođača plastičnih materijala petrokemikalijama u Poljskoj je *PKN Orlen* (etilen, propilen, butadien, benzen, toluen, fenol i, najnovije, tereftalatna kiselina). Nakon investicija započelih 2010. godine i novim kapacitetom od 600 kt tereftalatne kiseline godišnje *PKN Orlen* zauzima 10 % ukupnoga europskog tržišta, što je podloga za proširenje proizvodnje PET-a u Poljskoj.

Na poljskom tržištu svoje materijale prodaju *BASF* (32 %), *Dow Chemical Company* (15 %), *Solvay Plastics* (14,4 %) te *Inni Produccenci*, *Arkema*, *Bayer*, *Borealis*, *DuPont* s podjednakim udjelom na tržištu. Distributerima plastičnih materijala posvećena su posebna predavanja, pa čak i ono o tome kako prodavati te materijale u doba *Facebooka*. Koliko je distribucija važna, govori i to da je u sklopu kongresa održan godišnji sastanak *Kluba distributera polimernih materijala*.

Nagrada za procvat polimerstva

Uz predavanja izdvojen je jedan događaj koji je posebno privukao pozornost medija – proglašenje dobitnika nagrade *Polymer prosperity* (Nagrada za procvat polimerstva) među najboljim poljskim prerađivačima plastike. Za ovogodišnju nagradu natjecalo se 300 kompanija, a vrednovali su ih stručnjaci časopisa *Plastics Review* i partnerske financijske grupacije *COFACE* na osnovi pokazatelja poslovanja. U drugi krug ušle su 22 tvrtke, ali je samo pet dobilo nagradu. Prema riječima predsjednika ocjenjivačkoga suda gospodina Waldamara Sobanskoga, svih pet kompanija, dobitnica ovogodišnje nagrade, u većinskom su poljskom vlasništvu i riječ je o obiteljskim tvrtkama, a to su: Barbara Kaczmarek (proizvodnja plastičnih cijevi, www.kaczmarek2.pl), *Nicator* (ambalaža, www.nicator.pl), Halina Błażejewicz (dodatci namještaju, www.katarzynki.pl), *PTS REZAW-Plast* (dodatci i dijelovi za automobilsku industriju, www.rezav-plast.pl) i *Polipack* (ambalaža za kozmetičke i farmaceutske proizvode, www.polipack.com.pl).

Okrugli stol: Perspektiva proizvodnje polimernih tvorevina i hoće li biopolimeri promijeniti sliku plastičarske industrije?

Na okruglom stolu o stanju u europskom polimerstvu i opasnostima od bioplastike govorilo se o europskim trendovima. Uočene su brojne aktivnosti i među proizvođačima petrokemikalija i među proizvođačima materijala te prerađivačima. Ulaže se u povećanje kapaciteta na jakim preradbenim tržištima kako bi se bilo što bliže potrošačima. Automobilska industrija još ide na lokacije s niskom cijenom rada, kakva je u Poljskoj, Češkoj, Slovačkoj, Mađarskoj, Rumunjskoj i Bugarskoj, dok se proizvođači folija pokušavaju povezati s proizvođačima materijala (Saudijska Arabija). Proizvođači poliolefina žele biti što bliže proizvođačima materijala. SAD, zahvaljujući niskoj cijeni plina koji troši za proizvodnju oko 60 % poliolefina, drži i njihove niske cijene. Europa većinom proizvodi poliolefine na osnovi nafte i dugoročno se ta situacija neće promijeniti iako se i u Poljskoj i u drugim zemljama najavljuju ulaganja u nove kapacitete i nove postupke na osnovi plina. Europu bi mogao, s obzirom na najavljeno zatvaranje nekih kapaciteta, pogoditi nedostatak monomera.

Poljska je pohvaljena kao zemlja koja je zadržala pozitivne stope rasta BDP-a, ali i dobar omjer između industrije i usluga (40 : 60). Uz visoke stope izvoza raste i domaća potrošnja, koja čini oko 50 % BDP-a. Situacija je optimistična u svim sektorima, pa tako i u plastičarskoj i gumarskoj industriji, a posebice vesele povećane narudžbe prerađivačke opreme i polimernih materijala.

Jesu li biopolimeri samo trenutačna *zabava* ili će postati naša stvarnost, pitanje je koje se postavlja i u Poljskoj. Nafta i plin u plastici mogu se

barem još jedanput iskoristiti (oporaba). Bio PE isti je kao i onaj konvencionalno pridobiven, samo što etilen dolazi iz obnovljivih izvora te se mora njime gospodariti kao i običnim PE-om. Pojavljuje se problem u lancu stvaranja vrijednosti jer se površine namijenjene uzgoju hrane koriste za proizvodnju uzgojina za druge namjene. Samo Europa treba više od 37 milijuna tona plastike godišnje, a tzv. bioplastike moglo bi se do 2015. proizvesti oko milijun tona (do 2025. 1,7 milijuna tona!). Stoga se i njezina primjena treba ograničiti na neka posebno opravdana područja. Bioplastiku prati glasna i ne uvijek opravdana reklama (nafta se ne obnavlja, a rast uzgojina troši CO₂), a biokompostiranje postaje novi oblik reciklaže. Ne treba se bojati da će biopolimeri postati ozbiljna konkurencija konvencionalnim polimerima jer se godišnje uspije proizvesti oko 400 000 tona biorazgradljivih polimernih materijala (Brazil) i još 300 000 tona materijala iz bioizvora (zapravo konvencionalnoga PE-a i PET-a). PET najvećim dijelom potroše *Pepsi Cola* i *Coca Cola*, ali onda nastaje problem s recikliranjem PET-a jer bi se moralo organizirati sakupljanje takvoga otpada (ili se radi o istom PET-u, pa koja je onda svrha njegova biopodrijetla?!).

Poljska nema razvijene sustave gospodarenja plastičnim otpadom niti razdvajanje biootpada od ostalog otpada, stoga što bi se radilo s otpadnom bioplastikom? Ako EU definira zakonski okvir, onda će i sve članice morati postupiti prema tome, pa i uvesti bioplastiku u proizvode na policama svojih trgovina. Za sada nije riješeno ni što s oporabljivom plastikom, a kamoli da se ima energije za izgradnju još jednoga sustava – onoga za gospodarenje otpadnom bioplastikom. Za sakupljanje plastičnoga otpada nudi se rješenje u vidu depozita (nešto slično sustavu koji je razvijen u Hrvatskoj).

Pokušaji proizvodnje bioplastike i njezine prerade pali su u Poljskoj u vodu jer je cijena materijala na osnovi škroba i do 1 €/kg dovoljna barijera. Što se tiče prerade, ona je omogućena na istim strojevima. *Hanex*, poljski proizvođač PET priprema, u svojem asortimanu ima neke proizvode na bazi bioplastike. Možda se bioplastika ustali u područjima gdje se zahtijevaju dobra barijerna svojstva, uklanjanje nepoželjnih materijala iz višeslojnih folija, PLA kao dodatak i sl. I *PKA Orlen* upustio se, za sada na razini istraživanja, u područje biopolimera, ali se javljaju problemi i za njegovu proizvodnju i preradu.

Naravno, kako i oni koji zagovaraju povišenje udjela bioplastike imaju svoje argumente - uzmite kao sirovinu poljoprivredni otpad te riješite problem odvojenoga sakupljanja otpadne bioplastike. Biodegradacija se može kontrolirati dodatcima, ali koliko su oni dobri (ili pak štetni)?

U svakom slučaju, područje plastike iz obnovljivih izvora, njezine proizvodnje i prerade u Poljskoj će, za sada, ostati malena tržišna niša koju će rijetki zadovoljavati. Ali s obzirom na neke najave iz EU, svakako treba biti u tijeku. Iako, postavlja se previše pitanja – odakle toliko sirovine, oprema za proizvodnju i preradu, cijena materijala... Kada i ako određeni udio plastike iz obnovljivih izvora postane zakonska obveza, vjerojatno će se onda definirati i odgovori na postavljena pitanja.

Gumarski kongres

Da je poljska gumarska industrija jaka, svjedoči i cijeli jedan dan posvećen upravo gumarima. Kongres je počeo rijetko viđenim pregledom stanja u proizvodnji prirodnoga i sintetskoga kaučuka i preradbi kaučukovih smjesa u svijetu, Europi i Poljskoj, a nastavljen je izlaganjem o trendovima u injekcijskom prešanju kaučukovih smjesa te o poliuretanim kao konkurenciji elastomerima u određenim primjenama.

Zaključak

Hrvatska je 1990. bila daleko ispred Poljske, a danas se s njezinim uspjesima ne može mjeriti. No morali bismo pokušati učiti od boljih. Zasigurno nije samo ulazak u EU pomogao razvoju sektora polimerstva u Poljskoj nego i dobri i primjenjivi zakoni, jasna pravila poslovanja, poticanje klime za ulaganje i sl. Može li i Hrvatska krenuti tim putem?

Gordana BARIĆ